

Голові спеціалізованої вченої ради Д 26.456.02 Інституту вищої освіти НАПН України доктору педагогічних наук, професору Майбороді В.К. 01014, Київ, Бастіонна, 9

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційне дослідження
Артемова Володимира Юрійовича «Теоретичні та методичні
основи формування деонтологічної компетентності фахівців із
організації захисту інформації з обмеженим доступом», представлене на
здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

1. Ступінь актуальності обраної теми

Процеси інформатизації, які відбуваються в Україні і світі, вимагають забезпечення сфери захисту інформації висококваліфікованими фахівцями. З метою підвищення якості вищої освіти у Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) передбачено перехід від знаннєвої парадигми до компетентнісної. В умовах глобалізації й інформаційних війн моральне виховання компетентнісних фахівців у галузі захисту інформації набуває особливого значення. Цей факт досить добре і глибоко обґрунтовано автором дослідження. Водночас виявлено, що бракує наукових робіт, які б розглядали вказану проблему комплексно і в достатньому обсязі, зокрема відсутні теоретико-методичні та організаційні засади, педагогічні умови, не сформульовані критерії та показники рівня деонтологічної компетентності фахівців цієї важливої і відповідальної в сучасних умовах галузі.

У зв'язку з цим дослідження В. Артемова з розробки теоретичних й методичних основ формування деонтологічної компетентності фахівців із організації захисту інформації з обмеженим доступом є безумовно актуальним та своєчасним. Проте бажано було б у більш чіткій формі показати як інформація в наш час стає не лише культурним та економічним, а ще й політичним та військовим ресурсом.

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджуються результатами теоретичного та практичного досліджень, здійснених дисертантом, і в цілому не викликають сумніву. Вони достатньою мірою апробовані та опубліковані у фахових виданнях. Найбільш суттєві наукові та практичні результати, одержані здобувачем, викладено в загальних висновках та висвітлено в опублікованих працях.

Наукові положення, висновки і рекомендації, отримані автором, забезпечується методологією дослідження, яка заснована на засадах історизму, всебічного вивчення педагогічних явищ і процесів, їх взаємозв'язків та взаємозумовленості; принципів цілісності та комплексного використання відповідних наукових підходів, зокрема філософії освіти, деонтології, синергетики, онтології, аксіології, акмеології, праксеології та моделювання.

У дослідженні враховано вимоги до принципів системності, доказовості, прогностичності, інноваційності, інтерактивності та партнерства в процесі розв'язання проблеми формування деонтологічної компетентності фахівців із організації захисту інформації в умовах становлення компетентнісної парадигми навчання.

Положення, які сформульовано в дисертації, достатньо обґрунтовані. Висновки та рекомендації, що викладені в дисертаційній роботі, отримані в результаті застосування сучасних методів дослідження (структурно-системний та термінологічний аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, контент-аналіз, моделювання, педагогічне спостереження, анкетування, інтерв'ювання, педагогічний експеримент, ранжування, шкалювання, математична статистика. Результати дисертаційного дослідження апробовані на багатьох науково-практичних конференціях, вони використовуються в освітньому процесі вищих навчальних закладів України.

Вищевикладене дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження Артемова В.Ю. достатньо обґрунтовані.

Однак слід відзначити, що висновок 5 бажано було б представити не у вигляді анотації, а з розкриттям характерних рис, ознак теоретичних основ деонтологічної підготовки фахівців із організації захисту інформації з обмеженим доступом.

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Високий ступінь достовірності теоретичних положень та практичних результатів дисертаційного дослідження Артемова В.Ю. досягається не лише теоретичними методами, а й завдяки проведеним експериментам. Аналіз здобутих експериментальних результатів наочно проілюстрований в численних таблицях та графіках. Достовірність результатів експериментальної роботи забезпечується методикою проведення педагогічного експерименту, репрезентативністю вибірок, результатами статистичної обробки даних. Все це робить висновки, теоретичні положення і практичні результати дисертаційної роботи В. Артемова логічними і переконливими.

Наукова новизна проведеного дослідження безперечна: його автором теоретично обґрунтовано і сформульовано концептуальні основи та розроблено авторську організаційно-методичну систему формування

деонтологічної компетентності фахівців із організації захисту інформації з обмеженим доступом.

Характеризуючи наукову новизну виконаного дослідження, слід відзначити, що дисертаційна робота за своєчасністю постановки проблеми та її теоретико-методологічним значенням гідно вирізняється із нечисельної низки досліджень з даної проблематики. Зокрема дослідником уперше визначено теоретичні засади формування деонтологічної компетентності фахівців з організації захисту інформації з обмеженим доступом, які базуються на синтезі онтологічного та синергетичного підходів; критерії, показники та рівні сформованості деонтологічної компетентності; структурно-онтологічний підхід до формування особистісного сприйняття професійних цінностей; діяльнісно-синергетичну модель формування деонтологічної компетентності фахівців з організації захисту інформації з обмеженим доступом на засадах самовдосконалення й самоорганізації.

Удосконалено понятійно-термінологічну базу та методологію дослідження. Подальшого розвитку набули педагогічні умови формування деонтологічної компетентності, в основі яких покладено стимулювання студентів до розвитку, саморозвитку, прагнення до професійного самовдосконалення та самоствердження.

Новизна і достовірність результатів дослідження, проведеного Артемовим В.Ю., забезпечено методологічною обґрунтованістю його вихідних позицій, застосуванням комплексу різноманітних взаємодоповнюючих методів, адекватних предмету, меті та завданням дослідження, результатами дослідно-експериментальної роботи, об'єктивним аналізом здобутих результатів.

На нашу думку, важко погодитися з тим, що автором вперше були визначені критерії, показники і рівні сформованості деонтологічної компетентності, автором вони могли бути тільки вдосконалені. В той же час, діяльнісно-синергетична модель раніше не зустрічалася у науковій літературі і тому її можна вважати не вдосконаленою, а запропонованою автором вперше.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Результати дослідження Артемова В.Ю. належним чином апробовані і впроваджені в практику. Зокрема, основні положення і результати дисертаційної роботи доповідались і обговорювались на 32 наукових і науково-практичних конференціях і семінарах, круглих столах різного рівня. Впровадженням охоплено декілька вищих навчальних закладів України, про що свідчать 7 актів впровадження з вищих навчальних закладів. Аналіз публікацій Артемова В.Ю. засвідчив їхню кількісну і якісну відповідність вимогам до оприлюднення результатів докторського дослідження. Зокрема, серед 55 робіт, опублікованих автором починаючи з 2007 року – 1 монографія, 1 підручник, 1 курс лекцій, 4 посібники, 25 статей у наукових фахових виданнях, у тому числі 4 статті у зарубіжних виданнях, 8 статей у

часописах з проблем захисту інформації. Автореферат дисертації адекватно відображає зміст і результати виконаної дослідницької роботи. Однак, слід зазначити, що дисертант не завжди дотримується правил бібліографічного опису деяких використаних джерел.

5. Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку

Дисертаційна робота Артемова Володимира Юрійовича є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомое теоретичне і прикладне значення. На підставі виконаних досліджень і розробок, автором здійснено комплексне вирішення важливої наукової і практичної проблеми формування деонтологічної компетентності фахівців із організації захисту інформації з обмеженим доступом.

Дисертаційна робота «Теоретичні та методичні основи формування деонтологічної компетентності фахівців із організації захисту інформації з обмеженим доступом» заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (пп. 9, 10, 12) та іншим інструктивним вимогам щодо докторських дисертацій, а її автор – Артемов Володимир Юрійович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри теорії і методики
викладання соціально-гуманітарних
дисциплін Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова
доктор педагогічних наук, професор

